

Література:

1. Дзина М.А. Теоретические основы формирования механизма управления конкурентоспособностью предприятия. Культура народов Причерноморья. 2006. № 95. С. 118-126.

2. Економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства : монографія / Я. Д. Качмарик, П. О. Куцик, Р. Л. Лупак., І. Я. Качмарик. Львів : Літературна агенція «Піраміда», 2012. 208 с.

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Поясник О.Б.

Науковий керівник: Поясник Г.В., к.т.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Будь-яке підприємство є однією з ланок та функціонує всередині національної економіки, якій притаманна велика кількість загальних специфічних особливостей, які формують ключові умови або «правила гри» для підприємства та визначають головні аспекти його діяльності та засади прийняття управлінського рішення під час реалізації такої діяльності. Саме тому макроекономічна та геополітична ситуації є загрозами для економічної безпеки підприємства, бо вони спричиняють на неї як позитивний, так і негативний впливи.

Макроекономічна ситуація представляє собою глобальні умови, в яких знаходяться соціум та уся сукупність підприємств, які функціонують в межах певної держави. Вона спричиняє прямий вплив на усі ланки діяльності підприємства через загальний стан економіки, правове регулювання підприємницької діяльності, демографічні, соціальні, політичні процеси, стан грошової системи країни, міжнародний статус та визнання держави в світі, тощо. Всі ці аспекти формують загальний рівень культури ведення бізнесу в державі, обсяги платоспроможного попиту на продукцію підприємства, визначають його конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Свій вплив на підприємство крім загальних умов функціонування держава спричиняє також через систему державних контролюючих та регулюючих органів. Насамперед розуміння державних органів як прямої загрози для діяльності підприємства пояснюється загальною специфікою реалізації такими структурами в Україні своїх посадових повноважень та значною мірою тонізації взаємовідносин між підприємствами та державними контролюючими органами. Існує декілька схем реалізації таких взаємовідносин:

1) взаємодія в межах законодавства, тобто класична схема, що передбачає повне дотримання усіма учасниками чинних норм законодавства: підприємство намагається дотримуватися усіх норм, що регулюють його діяльність, а контролюючі органи втручаються в його роботу лише у разі порушення таких

норм;

2) підприємство свідомо порушує деякі вимоги та регулятивні норми задля отримання додаткових фінансових ресурсів або поліпшення своєї конкурентної позиції на ринку (заниження обсягів діяльності, приниження розмірів прибутку, виплата заробітної плати «в конверті», тощо), що в свою чергу спричиняє втручання державних контролюючих органів в діяльність підприємства та залучення щодо нього відповідних штрафних санкцій;

3) державні контролюючі та регулюючі органи свідомо створюють умови для порушення підприємством певних норм, виконання яких є необхідним для законної реалізації діяльності підприємства, що в свою чергу призводить до штрафних санкцій та, в найгіршому випадку, спричиняє припинення діяльності підприємства;

4) підприємство та державні контролюючі органи свідомо на взаємовигідних засадах порушують певні вимоги чинного законодавства, що регулює діяльність підприємства, з метою отримання підприємством додаткового прибутку, а працівниками контролюючих органів тіньових доходів.

Всі вище вказані варіанти взаємодії між підприємством та державними органами в тій чи іншій мірі мають місце в сучасній Україні, однак найбільш поширеними з них є третій та четвертий варіанти. Найбільшу ж загрозу для економічної безпеки підприємства містить в собі третій варіант.

Конкуренти, як загроза ЕБ, є найбільш зацікавленими в створенні негативних умов для реалізації підприємством його діяльності. Тому рівень економічної безпеки підприємства багато в чому визначається культурою ведення бізнесу з боку конкурентів.

Наступна загроза для діяльності та економічної безпеки підприємства – його партнери, тобто вся та частина ділового середовища, з якою підприємство в тій чи іншій мірі пов'язане в процесі реалізації своєї виробничої та комерційної діяльності, а тому і будь-які зміни, що їх стосуються, в тій чи іншій мірі спричиняють вплив і на саме підприємство.

Наступна загроза для економічної безпеки підприємства – ділове середовище непрямого впливу, тобто сукупність інших суб'єктів підприємницької діяльності, з якими підприємство прямо не пов'язане при реалізації своєї діяльності, але які однак можуть бути негативно, позитивно або нейтрально налаштовані щодо підприємства та своїм відношенням формувати певний його імідж та впливати на окремі ланки його діяльності. Тобто моніторинг цієї загрози також є необхідним при управлінні економічною безпекою підприємства.

Розглянемо засоби масової інформації як джерело загрози економічній безпеці підприємства. На сьогодні ЗМІ є головним формувачем суспільної думки, а тому від їх налаштованості щодо підприємства значним чином залежить його ділова репутація, а, як наслідок і результативність всієї діяльності. Побудування грамотної співпраці підприємства та ЗМІ є джерелом підвищення його економічної безпеки не лише шляхом використання для

поширення реклами, однак і як інструмента захисту підприємства від антиреклами і навіть захисту власності підприємства шляхом використання ЗМІ як інструмента для створення значного суспільного резонансу навколо вирішення певних важливих для підприємства проблем.

Таким чином, було проаналізовано головні зовнішні загрози, що створюють негативні фактори впливу на економічну безпеку підприємства.

ВИРІШЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПРОБЛЕМ БАНКІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Проскура А.С.

*Науковий керівник: Вербицька В.І., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Упродовж багатьох років фінансові проблеми банків вирішувалися, в основному, звичними для приватного сектору методами. Уряди більшості країн з економікою, що розвивається, були схильні допомагати банкам, які зазнали фінансової скрути, методами прямого втручання. Уряди ж економічно розвинутих країн роблять це за допомогою методів пруденційного регулювання, а саме шляхом надання кредитів центробанків, а також викупу проблемних установ приватними компаніями [1].

У вітчизняній економічній літературі зустрічаються наукові праці, в яких здійснена систематизація комплексу заходів, що приймаються урядами різних країн з метою стабілізації ситуації на фінансовому ринку. Зокрема, Барановський О.І. в своїй статті виділяє такі основні антикризові заходи, які широко застосовуються в світовій практиці:

- запровадження нових програм кредитування,
- створення спеціальних фондів для підтримки проблемних компаній,
- гарантування міжбанківських кредитів,
- націоналізація компаній,
- зниження центральним банком облікової ставки, зниження нормативів мінімальних резервних вимог,
- викуп у інвесторів дефолтних облігацій,
- зміна механізму ціноутворення на аукціонах РЕПО,
- компенсація банкам частини збитків, що виникають у них за здійсненими впродовж зазначеного терміну угодами з іншими кредитними організаціями,
- введення тимчасових адміністрацій та кураторів центробанків у банківських установах.

Проте кожна країна сама обирає для себе доцільні заходи регулювання [1]. Центральні банки багатьох країн після виходу з кризи обрали для себе декілька підходів до антикризового регулювання. Наприклад, Європейський центральний банк запровадив політику розширеної кредитної підтримки, прийнявши рішення викупити забезпечені іпотечні облігації та збільшити строк надання кредитів комерційним банкам на аукціонах із фіксованими ставками до